

ΔΟΚΙΜΙΟ

Αναγνωστικό βοήθημα

Χριστίνα Μυγδάλη

Χάρης Βλαβιανός -
Χρήστος Χρυσόπουλος
**Το διπλό όνειρο
της γραφής**

Πατάκης, 2010
σελ. 205, € 10,55

Ησκέψη του συγγραφέα διαθέτει ένα μόνο σημείο σίξης: το ερωτηματικό. Με βασικό άξονα αυτήν την παραδοχή, που γίνεται προς το τέλος του βιβλίου, αν το διαβάσει κανείς γραμμικά, *Το διπλό όνειρο της γραφής* μου έχει γίνει τους τελευταίους μήνες ένα βασικό βοήθημα ανάγνωσης. Μ' αυτόν το χαρακτηρισμό δεν αναφέρομαι μόνο στη μυητική λειτουργία του κειμένου, η οποία βέβαια δεν είναι καθόλου αμελητέα. Κάθε σελίδα είναι πρόκληση για τον αναγνώστη να ανατρέξει στα διαβάσματα των δύο συγγραφέων και να ακολουθήσει τους συλλογισμούς τους, ξεστρατίζοντας σε μονοπάτια εκτός βιβλίου, αλλά βαθιά μέσα στο δάσος της αναγνωστικής εμπειρίας. Ούτε και θεωρώ πως η πρωτοτυπία της διπλής ταυτότητας της ομιλούσας φωνής, σε συνδυασμό με την παραδειγματικά συστηματική δομή του κειμένου που, όπως παρατηρούν οι συγγραφείς στον πρόλογο, παραπέμπει στο *Tractatus* του Wittgenstein, εξαντλούν τις δυνατότητες χρήσης αυτού του κειμένου ως αναγνωστικού βοηθήματος. Το έργο λειτουργεί ως εφιαλτήριο ανάγνωσης δευτερευόντως, αφού η πρώτη και κύρια λειτουργία που του αναγνωρίζω είναι αυτή της ενεργοποίησης του φιλοσοφικού στοχασμού πάνω σε οποιοδήποτε αντι-κεί-

μενο. Σημαντικότερη όμως κι από τις δύο παραπάνω λειτουργίες αναδύεται, κατά τη γνώμη μου, η παρακίνηση του αναγνώστη να συνομιλήσει με άλλους αναγνώστες για την ίδια την εμπειρία και μέσα από τη διαδικασία της ανάγνωσης, κάτι που τόσο λείπει από την ελληνική αναγνωστική κοινότητα. Ο χαρακτηρισμός όμως «αναγνωστικό βοήθημα» δεν προέκυψε από καμιά από τις παραπάνω παρατηρήσεις. Ξαναδιαβάζοντας για πολλοστή φορά το όγδοο κεφάλαιο του βιβλίου, εκ παραλλήλου με το πολυσυζητημένο στον αγγλόφωνο κόσμο μυθιστόρημα της Alice Walker *The Colour Purple* («Το χρώμα μωβ»), διαπίστωσα πόσο αφυπνιστική μπορεί να είναι η ανάγνωση του έργου των Βλαβιανού - Χρυσόπουλου και με ποιους τρόπους μπορεί να μεταμορφώσει την αναγνωστική εμπειρία γενικότερα. Συγκεκριμένα από τον συλλογισμό 8.1 («Ας υποθέσουμε ότι κρατάμε στα χέρια μας ένα άγνωστο έργο που το υπογράφει ένας συγγραφέας για τον οποίο γνωρίζουμε ελάχιστα») μέχρι τον συλλογισμό 8.2 («Ακόμα και αν αντιστρέψουμε τη βασική μας υπόθεση, δηλαδή υποθέσουμε ένα γνωστό συγγραφέα ή/και ένα γνωστό κείμενο») είχε συντελεστεί μέσα μου το διανοητικό άλμα που μου επέτρεψε να διαβάσω τον πρόλογο της Walker με τα μάτια

του νεοφώτιστου. Ο πρόλογος αυτός δεν κάνει καμία νύξη σε αυτό που από θεωρητικούς και αναγνώστες έχει θεωρηθεί, για σχεδόν τριάντα πλέον χρόνια, ο βασικός πυρήνας του μυθιστορήματος, και είναι η σταδιακή ανάπτυξη της ομοφυλόφιλης ταυτότητας ενός κακοποιημένου κοριτσιού. Αντίθετα, η συγγραφέας επιμένει στο πνευματικό ταξίδι από την πίστη στον πνευματισμό που για κείνη αντικατοπτρίζεται στο βιβλίο της. Είμαι πεπεισμένη πως η παράλληλη ανάγνωση των δύο κειμένων με οδήγησε να διεισδύσω στο μυθιστόρημα της Walker με μία διαύγεια που οι αναγνωστικές μου προκαταλήψεις και συνήθειες θα είχαν οπωσδήποτε εμποδίσει. Αυτό θεωρώ ότι είναι και

η μεγαλύτερη προσφορά του *Διπλού ονείρου*, η αφυπνιστική του λειτουργία όσον αφορά την εμπειρία της ανάγνωσης και η αναγκαστική παραδοχή ενός έργου γραμμένου από δύο συγγραφείς, ότι γράφουμε –και κατά προέκταση διαβάζουμε– καλύτερα όταν γράφουμε και διαβάζουμε με παρέα ή –για να το θέσω πιο αναγνωρίσιμα– όταν ανήκουμε σε μια ανοιχτή και δραστήρια κοινότητα αναγνωστών-συζητητών. Γιατί, όπως αποφαινόνται και στον συλλογισμό 22.5 οι συγγραφείς, τόσο η ανάγνωση όσο και η γραφή δεν είναι *a priori* προδικασμένες καταστάσεις. Δηλαδή δεν διαβάζω μόνο «γι' αυτό που ήδη γνωρίζω», αλλά και «γι' αυτό που θα γνωρίσω καθώς διαβάζω». ■